

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 1 september 2021
Betreft Beantwoording vragen over schaarse transportcapaciteit op het
elektriciteitsnet en energierekening

Geachte Voorzitter,

Het lid Kops (PVV) heeft op 30 juli 2021 vragen gesteld over de transportschaarste op het elektriciteitsnet en energierekening (kenmerk 2021Z14075). Hierbij stuur ik uw Kamer het antwoord op deze vragen.

Hoogachtend,

D. Yeşilgöz-Zegerius
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie

2021Z14075

1

Bent u bekend met de berichten “Netbeheerders waarschuwen: ‘Iedereen gaat last krijgen van krapte op stroomnet’” en “Hogere energiekosten door vele Tesla’s, zonnepanelen en windmolens”?

Antwoord

Ja.

2

Hoe reageert u op de waarschuwing van de netbeheerders dat “de samenleving in toenemende mate last gaat krijgen van de schaarste op het stroomnet” als gevolg van de energietransitie (de toename van windturbines, zonnepanelen, laadpalen, warmtepompen etc.)? Deelt u de conclusie dat dit eenvoudig op te lossen is, namelijk door onmiddellijk met uw onzinnige, geldverslindende energietransitie te stoppen?

Antwoord

Ik ben mij terdege bewust van de transportschaarste die speelt op het elektriciteitsnet. De schaarste wordt voor een deel veroorzaakt door de toegenomen invoeding van hernieuwbare elektriciteit, maar ook deels door het toenemende elektrificeren van onze economie. Ik verwijs u hierbij ook naar brieven over dit onderwerp die mijn ambtsvoorgangers hebben gestuurd (Kamerstukken 29023, nrs. 260 & 268 en 30196, nr. 669).

3

Deelt u de mening dat energie een basisbehoefte is en voor iedereen beschikbaar én betaalbaar dient te zijn? Zo ja, hoe valt dat te rijmen met de uitspraak van Alliander-topman dat “toegang tot energie altijd een vanzelfsprekendheid is geweest, maar dat dat niet langer houdbaar is”?

Antwoord

Ja, energie is een basisbehoefte en dient voor iedereen bereikbaar en betaalbaar te zijn. Dat wil echter niet zeggen dat de hiervoor beschikbare transportcapaciteit voor nieuwe aanvragers ook in ieder geval onmiddellijk gerealiseerd kan worden. Netbeheerders moeten ondanks de krapte op het net uiteindelijk iedereen van een aansluiting en transportcapaciteit voorzien. Dit kan gezien de toegenomen vraag naar transportcapaciteit wat langer duren dan nu het geval is. Ik zie de uitspraak dan ook vooral als een oproep om in contact te blijven met de netbeheerder en slim en efficiënt gebruik te maken van de bestaande capaciteit van het elektriciteitsnet.

4

Bent u ervan op de hoogte dat ons huidige elektriciteitsnet een hoge mate van betrouwbaarheid kent, namelijk een beschikbaarheid van stroom van 99%? Wilt u dit werkelijk met uw rampzalige, onbetaalbare energietransitie om zeep helpen?

5

Welk effect heeft de energietransitie de komende jaren – uitgesplitst per jaar – op bovengenoemd percentage? Welke minimale beschikbaarheid van stroom vindt u acceptabel?

Antwoord 4 en 5

Het Nederlandse elektriciteitsnet kent inderdaad een hoge mate van betrouwbaarheid. Het borgen van de betrouwbaarheid van het elektriciteitsnet is één van de kerntaken van de Nederlandse netbeheerders. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) ziet hier als toezichthouder op toe. Hierbij is geen sprake van een wettelijk minimale gestelde beschikbaarheid van het elektriciteitsnet. Netbeheerders worden via zogenaamde kwaliteitsregulering door de ACM gestimuleerd om onderbreking van de elektriciteitsvoorziening zo laag mogelijk te houden. Het maakt voor de betrouwbaarheid van het net op zich niet uit wat de methode van elektriciteitsopwekking is.

6

Deelt u de conclusie dat het te bizar voor woorden is dat het elektriciteitsnet voor maar liefst 102 miljard euro moet worden uitgebreid om alle windturbines, zonnepanelen, laadpalen, warmtepompen etc. überhaupt aan te kunnen sluiten en dat de energierekening hierdoor onvermijdelijk nog verder zal stijgen?

Antwoord

Nee, die conclusie deel ik niet. De investeringen van de netbeheerders, zoals berekend door PricewaterhouseCoopers, is niet alleen voor de energietransitie. Hierbij zijn ook de investeringen voor beheer en onderhoud van het bestaande en toekomstige net meegenomen en daarnaast ook voor aansluitingen met betrekking tot economische groei en voor het aansluiten van nieuwbouwwoningen.

Door de investeringen voor al deze aspecten van de elektriciteitsnetten gaan netbeheerders naar verwachting geleidelijk meer kosten maken. Het is niet ongebruikelijk dat de nettarieven voor huishoudens, net als de nettarieven voor bedrijven, kunnen stijgen als gevolg van de benodigde investeringen in de elektriciteitsnetten. De ACM ziet er op toe dat netbeheerders niet meer dan de efficiënte kosten in rekening brengen. Deze investeringen dragen bij aan de gewenste energietransitie en stellen de afnemers in staat om te verduurzamen. De ontwikkeling van de nettarieven is van diverse factoren afhankelijk (waaronder de marktrente) en is dus onzeker. Het kabinet weegt in de koopkrachtbesluitvorming jaarlijks integraal alle plussen en minnen voor huishoudens, waaronder de energierekening.

7

Deelt u de conclusie dat het ronduit schandalig is dat huishoudens middels een verder stijgende energierekening moeten opdraaien voor de uitbreiding van het elektriciteitsnet, zodat de grachtengordel-D66'ers en -GroenLinkers hun Tesla's kunnen blijven opladen, terwijl die huishoudens zelf zo'n peperdure elektrische auto niet kunnen betalen?

8

Hoe reageert u op de stellingname van netbeheerder Stedin "dat de energietransitie gewoon geld kost en dat we dat met z'n allen gaan betalen"? Deelt u de mening dat dit wel héél makkelijk kletsen is? Gaat u simpelweg voorkomen dat netbeheerders hun tarieven verhogen?

Antwoord 7 en 8

Nee, deze conclusie deel ik niet en ik ben vanwege het Europese kader niet bevoegd om tarieven van netbeheerders vast te stellen. Dit is een taak van de ACM. De ACM ziet er op toe dat netbeheerders niet meer dan de efficiënte kosten in rekening brengen. Het is de verwachting dat netbeheerders als gevolg van investeringen in het net geleidelijk meer kosten maken, dit heeft ook invloed op de tarieven.

De kosten van netbeheerders (inclusief de kosten voor netverzwaring) worden verdeeld over alle gebruikers. Dit zijn zowel huishoudens als bedrijven. Hier gelden als uitgangspunten dat de tarieven non-discriminatoire, transparant en kosten-reflecterend zijn. De tarieven voor huishoudelijke aansluitingen zijn momenteel gebaseerd op het netgebruik van een gemiddeld huishouden en de netbeheerders onderzoeken op dit moment welke alternatieven er zijn voor de huidige tariefstructuur. Zie hierover ook de beantwoording op vragen van het lid Grinwis (kenmerk 2021D25893).

9

Deelt u de mening dat de onhaalbaarheid en onbetaalbaarheid van de energietransitie haaks staan op uw herhaaldelijke - valse - belofte dat deze "haalbaar en betaalbaar" zou zijn?

Antwoord

Het uitgangspunt van het kabinet is dat de energietransitie haalbaar en betaalbaar moet zijn. Uit het rapport van Planbureau voor de Leefomgeving, "Meten met twee maten" uit december 2018 blijkt dat Nederland in Europees perspectief relatief goed scoort op betaalbaarheid van de energierekening voor huishoudens en relatief weinig energiearmoede kent. Ook uit Europese rapportages, zoals het EU Energy Poverty Observatory (EPOV), volgt dat energiearmoede in Nederland relatief beperkt is. Of een huishouden zijn energierekening kan betalen, hangt niet alleen af van de uitgaven aan energie, maar ook van het besteedbare inkomen en de andere noodzakelijke uitgaven van het huishouden. Het kabinet weegt in de koopkrachtbesluitvorming jaarlijks integraal alle plussen en minnen voor huishoudens, waaronder de energierekening.

10

Wanneer trekt u de onvermijdelijke conclusie dat de energietransitie (1) onzinnig, (2) onmogelijk en (3) onbetaalbaar is? Wanneer zorgt u ervoor dat de energierekening substantieel omlaag gaat?

Antwoord

Het is van belang dat we als Nederland gezamenlijk met andere landen inzetten op het beperken van klimaatverandering. Zonder klimaatbeleid zullen de kosten van klimaatverandering in Nederland naar verwachting sterk toenemen door effecten als wateroverlast, droogte en hittestress. Daarom werkt het kabinet samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en decentrale overheden aan de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Zoals eerder aangegeven wil het kabinet dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is en streeft het kabinet ernaar om het klimaatbeleid kosteneffectief vorm te geven. Volgens het beeld van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van begin dit jaar stijgen de energiebelastingen voor een huishouden met een gemiddeld verbruik niet in 2021 ten opzichte van 2020, conform de afspraken in het Klimaatakkoord. Daarnaast heeft het kabinet ook oog voor de lastenverdeling. Daarom zijn, conform de afspraken in het Klimaatakkoord, de ODE-tarieven voor grootverbruikers verhoogd zodat huishoudens een derde in plaats van de helft van de ODE-opbrengst betalen. Door de wijzigingen zijn de lasten voor huishoudens verlaagd, de grootverbruikerstarieven verhoogd en is het kleine mkb zoveel mogelijk ontzien. Het kabinet monitort de ontwikkeling van de energierekening nauwgezet. Het CBS en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) publiceren vanaf 2020 jaarlijks een update van de energierekening van huishoudens.